

Dönem : 4
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 339

27.7.1967 Tarih ve 926 Sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun Geçici 22 nci Maddesi ile Aynı Kanunu Değiştiren 7.7.1971 Tarih ve 1424 Sayılı Kanunun 36 ncı Maddesi ile Eklenen Ek Geçici 19 ncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun ve Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Plan Komisyonu Raporu (1/319)

Türkiye
Cumhurbaşkanlığı
4 - 564

10 . 7 . 1975

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 30 Haziran 1975 tarihli ve 1062-9130 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul olunduğu bildirilen 1919 numaralı Kanun incelenmiş, ilişkide sunulan gerekçede belirtilen sebeplerle uygun görülmediğinden Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 93 ncü maddesi gereğince, bir daha görüşülmek üzere geri gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

GEREKÇE

926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 112 nci maddesi; muvazzaf subay ve astsubaylar, subay ve astsubay nasbedildikleri tarihten itibaren fiilen 15 yıl hizmet etmedikçe istifa edemezler hükmünü amirdir.

Aynı Kanunun 113 ncü maddesi ile Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görevli personel subay ve astsubay nasbedildikten sonra öğrenim, kurs ve staj için yurt dışına gidenlerle Silâhlı Kuvvetler hesabına yurt içinde öğrenim yapanların yükümlülüklerini;

a) Yurt dışında :

1. — Masrafları devlet tarafından ödenmiş ise öğrenim, staj, kurs, ihtisas veya görgü ve bilgi artırmak maksadıyla geçen sürenin iki misli.

2. — Masrafları kendileri tarafından ödenmiş ise gidiş ve dönüş tarihleri arasında geçen süre kadar.

b) Yurt içinde :

Silâhlı Kuvvetler hesabına yurt içindeki fakülte veya yüksekokullarda öğrenim yapanlarla meslekleri ile ilgili ihtisas yapanların yükümlülükleri buralarda geçen süreler kadar uzatılır.

Hükümünü getirmiştir.

Kanunun devamlı maddeleri ile getirilen bu anahükümler yanında ek geçici 22 nci madde ile, «Bu Kanunun 113 ncü maddesi uyarınca öğrenim kurs ve staj yapmaları sebebiyle kendilerine yükümlülük uygulanması gereken subaylardan halen bu yükümlülüğü gerektiren öğrenim kurs ve stajlarını bitirmiş olanlarla bu öğrenim kurs ve stajlara başlamış olanların yükümlülükleri hakkında 6077 sayılı Subay ve Askerî Memurların Mecburî Hizmetleri ve İstifaları hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.»

Hükmü kabul edilmiştir.

Bu madde, müktesep hakları düzenlemekte olup Kanunun ek geçici 19 ncu maddesi ise «Bu Kanunun yürürlüğe girdiği takvim yılının sonuna kadar 10 yıllık yükümlülük süresini tamamlamış bulunan subay ve astsubaylar hakkında 112 nci maddedeki 15 yıllık süresi uygulanmaz.» hükmünü getirerek Kanunun yürürlüğe girdiği 7 . 7 . 1971 tarihinde 10 yılını tamamlamamış bulunan subay ve astsubaylara 1 . 1 . 1972 tarihine kadar 10 yılını ikmal için 5 aylık bir süre ilâvesini öngörmüştür.

Türk Silâhlı Kuvvetlerinde yükümlülük süresinin 10 yıldan 15 yıla çıkarılmasının gerçek nedeni, hizmet ihtiyacı ve zorunluluğudur. Şöyleki; Silâhlı Kuvvetlerde gün geçtikçe teknik sahadaki elemana ihtiyaç artmaktadır. Bir subay veya astsubayın yetişmesi, kendisinden gereği şekilde yararlanabilme olanağı o personelin olgun bir seviyeye ulaşmasından sonra mümkün olabilmektedir. Bu seviye ise meslekî hizmet döneminin 10 yıllık bir bölümünü kapsamaktadır. Yetişkin personelin kendisinden yararlanabilecek verimli çağında yükümlülük süresinin bitmesi halinde personel kendisi için daha cazip kabul ettiği özel veya kamu sektörünün hizmetine girmeyi tercih etmektedir. Bu durum ise, Silâhlı Kuvvetlerin uzun vadeli personel planlamasını etkilemekte ve bir anda doldurulamayacak boşluklar nedeniyle hizmette zafiyete düşülmek sonucunu doğurmaktadır.

1919 sayılı Kanun, meri Kanunun devamlı maddelerinde herhangi bir değişikliği öngörmemiş, ancak yükümlülük süresinin 15 yıla çıkarıldığı tarihte Türk Silâhlı Kuvvetlerinde subay, astsubay veya öğrenci olarak bulunanları 15 yıllık yükümlülüğünden istisna etmek suretiyle bir grup personelin himayesini sağlamıştır. Keza aynı grup personelin staj, kurs, görgü ve bilgisini artırmak amacıyla Silâhlı Kuvvetlerden uzaklaşmış olanlarının uzaklaşma sürelerinin mecburî hizmetten sayılmasını öngörmek suretiyle ikinci bir himayeye mazhar kılmıştır.

Kanun gerekçesinde yükümlülük süresinin uzatılmasının kaynak kurumasına neden olduğu, ayrıca bir grup personelin müktesep haklarının ihlâl edildiği öne sürülmektedir. Kaynağın kuruması şeklindeki gerekçe devamlı maddeyi ilgilendirmedeği cihetle geçerli sayılamayacağı aşikârdır. Müktesep hak gerekçesine gelince; ana kanun vazettiği geçici madde ile yayım tarihinde 10 yılını henüz bitirmemiş olanların takvim yılı sonuna kadar bu süreleri doldurmaları halinde 10 yıllık hizmete tabi olacaklarını belirtmek suretiyle müktesep hakkı esasen korumuştur.

1919 sayılı Kanunda müşahade edilen diğer önemli bir aksaklık ise 14 . 7 . 1971 tarihinden önce askerî öğrenci olanları da kapsamına almasıdır. Bilindiği üzere öğrenci statüsünde bulunan bir kişinin mecburî hizmet müessesesi ile bir ilişkisi yoktur. Öğrenim süresinin sonuna kadar öğrenim masrafını ödemek kaydıyla Silâhlı Kuvvetlerden ilişkisini kesme olanağına sahiptir. Diğer bir deyimle subay ve astsubay nasbedilmediği cihetle bu kişilere ilişkin yasalara tabi olamaz. O halde subay veya astsubay nasbedilmiş kişilerin yükümlülüğüne ilişkin madde kapsamına öğrenciler de dahil edilmek suretiyle öğrenciler lehine fakat yasanın genel esprisine ve hizmet aleyhine sakıncalı bir yöntem yaratılmıştır.

Bu hüküm uygulandığı takdirde hizmet gereği nedeniyle 10 yıllık mecburî hizmet 15 yıla çıkarılmasına rağmen bir grup asker kişi lehine mecburî hizmet 10 yıl olarak uzun bir süre daha devam edecek ve bu kişilerin 10 yıl sonunda ayrılmaları halinde uzun emek ve masrafla yetiştirilen bu kişilerin yerine yenisinin ikamesinde büyük müşküllere maruz kalınacak ve hizmet önemli derecede aksayacaktır.

Arz edilen nedenlerle Kanunun bir daha görüşülmek üzere geri gönderilmesi uygun mütalaa edilmiştir.

Bütçe Plan Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plan Komisyonu
Esas No. : 1/319
Karar No. : 120

14 . 5 . 1976

Millet Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuza havale buyurulan «27 . 7 . 1967 tarih ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun geçici 22 nci maddesi ile aynı kanunu değiştiren 7 . 7 . 1971 tarih ve 1424 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi ile eklenen ek geçici 19 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderme tezkeresi» Maliye ve Millî Savunma Bakanlığı temsilcilerinin de hazır bulunduğu oturumda incelendi; görüşüldü.

Yüce Meclislerden geçerek 1919 Kanun numarası ile Cumhurbaşkanlığının onayına sunulan Kanun; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 93 ncü maddesi gereğince bir daha görüşülmek üzere geri gönderilmiştir.

Komisyonumuz Cumhurbaşkanlığının geri gönderme gerekçesi ve Bakanlık temsilcilerinin tamamlayıcı izahatlarının ışığı altında, kanunu tekrar ele alarak görüşmelere başlamış, ancak, Meclislerden geçen eski metnin muhafazasını uygun görerek kanun metnini aynen kabul etmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere, YüksekBaşkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan Aydın <i>İsmet Sezgin</i>	Sözcü Gümüşhane <i>Turgut Yücel</i>	Adana Osman Çıtırık İmzada bulunamadı.
Ankara <i>H. Turgut Toker</i>	Bursa <i>Hüseyin S. Sungur</i>	Eskişehir <i>M. İsmet Angı</i>
İçel <i>İbrahim Göktepe</i>	İstanbul <i>Servet Bayramoğlu</i>	İstanbul <i>Engin Ünsal</i>
İstanbul Metin Tüzün İmzada bulunamadı.	İzmir <i>Yücel Dirik</i>	İzmir <i>Süleyman Genç</i>
İzmir <i>Coşkun Karagözoğlu</i>	Kars <i>Kemal Okyay</i>	Kocaeli <i>Sedat Akay</i>
Kütahya İlhan Ersoy İmzada bulunamadı.	Kütahya Mehmet Ersoy İmzada bulunamadı.	Malatya <i>Ahmet Karaaslan</i>
Manisa <i>Gündüz Sevilgen</i>	Manisa Muhâlifim. <i>Süleyman Tuncel</i>	Niğde <i>Haydar Özalp</i>
Sivas Ahmet Durakoğlu İmzada bulunamadı.	Sivas <i>Ekrem Kangal</i>	

KANUN METNİ

27 . 7 . 1967 Tarih ve 926 Sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun Geçici 22 nci Maddesi ile Aynı Kanunu Değiştiren 7 . 7 . 1971 Tarih ve 1424 Sayılı Kanunun 36 ncı Maddesi ile Eklenen Ek Geçici 19 ncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun

Kanun No.	Kabul tarihi
1919	27 . 6 . 1975

MADDE 1. — 27 . 7 . 1967 tarih ve 926 sayılı Kanunun geçici madde 22'si aşağıda gösterilen şekilde değiştirilmiştir.

Geçici madde 22. — Bu kanunun 113 nci maddesi uyarınca öğrenim, kurs ve staj yapmaları sebebiyle; kendilerine yükümlülük uygulanması gereken subaylardan halen bu yükümlülüğü gerektiren öğrenim, kurs ve stajlarını bitirmiş olanlarla; bu öğrenim, kurs ve stajlara başlamış olanlar ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun yürürlüğe girdiği 10 . 8 . 1967 tarihinden önce Türk Silâhlı Kuvvetlerine duhul eden subay, astsubay ve askerî öğrencilerden meslekleriyle ilgili ihtisas yapacak olanlar hakkında 6077 sayılı Subay ve askerî memurların mecburi hizmetleri ve istifaları hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

MADDE 2. — 27 . 7 . 1967 tarih ve 926 sayılı Kanuna 7 . 7 . 1971 tarih ve 1424 sayılı Kanunun 36 ncı maddesiyle eklenen ek geçici 19 ncu madde aşağıda gösterilen şekilde değiştirilmiştir.

Ek geçici madde 19. — 1424 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 14 . 7 . 1971 tarihinden sonra Türk Silâhlı Kuvvetlerine duhul eden subay, astsubay ve askerî öğrenciler hakkında 112 nci maddedeki 15 yıllık yükümlülük süresi uygulanır.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanunu Milli Savunma ve İçişleri bakanları yürütür.

PLAN KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

27 . 7 . 1967 Tarih ve 926 Sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun Geçici 22 nci Maddesi ile Aynı Kanunu Değiştiren 7 . 7 . 1971 Tarih ve 1424 Sayılı Kanunun 36 ncı Maddesi ile Eklenen Ek Geçici 19 ncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun

MADDE 1. — Kanun metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kanun metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kanun metninin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Kanun metninin 4 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.